

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok ösz- "Előfizetések és hirdetések" -
 szadására nem vállalozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

A CSEHEK AUSZTRIA ELLEN.

A cseh lakkosság csak fegyverekért ad élelmiszert. — Seidler volt miniszterelnök tudott róla.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Reichenberger Zeitung mai száma Hartl kormánytanácsos nyilatkozatát közli, amelyben megírja: annak idején Seidler miniszterelnök figyelmét felhívta arra, hogy a cseh lakosság a németeknek csak fegyver és lőszer ellenében ad eleséget. Ezt az értesülését nevek és adatok felsorolásaival adta át a miniszterelnöknek. Figyelmeztette a miniszterelnököt, hogy a csehek ily módon való fegyverkezése sikerrel fog járni, mert a német lakosság inkább megfosztja magát fegyvereitől, csak hogy élelmiszerekhez jusson.

A háboru ötödik évében.

A németek visszavonulása.

Ha valaki 1914-ben azt merte volna állítani, hogy még 1918-ban is dörögni fognak az ágyuk, bizonyára kinevették, ha ugyan nem beszámíthatlan és zavaros elméjünek minősítették volna. Nos és vajjon hogyan állunk ma a háboru tartamát illetve befejezését illetőleg? Vajjon ma is kinevetnénk azt a prófétát, aki azt merné állítani, hogy mondjuk pld. még 1921-ben sem lesz vége a háborunak?

Kötte hisszük, hogy akadna komolyan gondolkozó fő, aki egy ilyen állítást meggyőződés szerűleg teljesen kétségbevonni merne.

A tapasztalatok alapján mindenestre nagyobb valószínűséggel van jogunk azt állítani, hogy a háboru még nagyon soká fog tartani, mint azt, hogy most már elértünk a végihez. Hiszen mindnyájan tudjuk és érezzük, hogy ma nem véges, hanem a szónak átvitt értelmében vett végtelen hadseregek verekednek egymással. Ma nem úgy van, mint az előző korszak háboruiban mondjuk pld. 1870-71-ben, a mikor a németek rövid néhány hét alatt a francia hadseregeket megverték és alig néhány hónap alatt a háborut szerencsésen be is fejezték.

Ma a hadviselő államok teljes élő, ipari és gazdasági erejükkel állanak egymással szemben és ha az egyik vagy másik fél még oly nagy vereséget is szenved, bizonyos idő elteltével ismét talpra áll és folytatja a küzdelmet ott, ahol elhagyta. Ott láttuk pld. a mult év őszén az olaszokat, kik az október és novemberi offenzívánk nyomán valóban katasztrofális veszteségeket és vereséget szenvedtek.

Az olasz hadseregnek összeomlása oly méretű volt, hogy mindnyájan a legvére-

sebb reményeket kezdtük táplálni és már külön olasz békéről szállingóztak a hírek. És mégis néhány hónap alatt teljesen talpra állottak az olaszok olyannyira, hogy a tetemesen megrövidült olasz front ma erősebb mint valaha.

A különbség csupán az, hogy ma nem az Isonzót, hanem a Piavét védelmezik. Már régen elmúlt az az idő, amikor a területnyereség mértékével mértük meg a győzelem nagyságát. Reánk nézve ennek a méretelésnek főleg csak addig volt jelentősége, míg a saját területünkön fojtot a küzdelem. De hála Istennek, ma csaknem mindenütt mélyen benne az ellenséges földön harcolunk.

A németek már mindjárt 1914-ben át tették a harcok színterét francia földre és immár ötödik esztendeje folyik ott a minden képzeletet meghaladó tusakodás. A háborunak, mint nyers végrehajtó eszköznek, sohasem a területnyereség a célja, hanem az ellenség ellentálló erejének a megtörése, vagyis elsősorban az ellenséges hadseregek megverése, tönkretéve.

Természetes dolog, hogy ezen cél elérését nagy mértékben elősegítheti egy-egy fontos ellenséges terület elragadása, de ismételjük, hogy nem a területnyereség a háboru főcélja, hanem kizárólag az ellenség élő erejének a megtörése.

Ily szemüvegen át kell néznünk a németek mostani visszavonulását is.

Az antant haderejének tetemes nagy részét morzsolta fel az offenzíváknak az a sorozata melyeket a németek március óta aránylag gyors egymásutánban intéztek a nyugati front különböző pontjain.

Az offenzívák mindegyike igen nagy területnyerességgel is járt a németek javára úgy, hogy még ezzel is gyengítették az ellenség erejét.

Az Aisne és a Marne között elért nagy sikerek a régi német frontot ék alakulag tolták ki Soissons Chateau Thierry és Reims irányában.

A tetemes erősítéseket nyert ellenség ezen kidudorodott német frontot két oldalról benyomással fenyegette.

Egész természetesnek kell tartanunk tehát, ha a németek ezt az óriási áldozatokat követelő támadást be nem várva, visszavonultak egy oly vonalba és egy oly területre, melyen sokkal kedvezőbb viszonyok mellett védhetik ki a reájuk nehezedeő óriási nyomást.

Az ilyen természetű sakkhuzás már nem egyszer a legfényesebb eredményre vezetett és nincs semmi okunk most sem arra, hogy kételkedjünk az adott helyzetben elérhető legnagyobb sikerben.

Gute Sachen brauchen Zeit, mondja a német közmondás.

Várjunk tehát mi is türelemmel és bizalommal. Hiszen az első nagy eredmény már is megnyilvánul. Az exponált német front-részre nehezedett nagy nyomás már is enyhült.

Fochnak támadó hadseregei csak lassan tapogatózva tudják követni a németeket, kik bizonyára a már fölük megszokott alapos-sággal gondoskodtak arról, hogy az általuk kiürített területen az ellenség mozgását lényegesen megnehezítsék, (vasutak, utak, építmények szétrombolása stb.)

Az ellenségnek óriási előkészületeket kell tennie, míg a „felszabadított” vagy „visszahódított” területet annyira helyreállíthatja, hogy az offenzívát tovább folytathassa.

A németek pedig ezalatt bőszes időt nyernek arra, hogy a megrövidített állásukban a legalaposabban berendezkedhessenek az ellenséges támadás kellő fogadtatására. Mászóval a német visszavonulás megint csak a német vezetés fölényét mutatja. A reá nézve legelőnyösebb terepen veszi fel a harcot, nem pedig ott, ahol Foch azt szeretete volna.

Most egyelőre Foch-on van a huzás sora, de nemsokára ismét Hindenburg fog huzni. Hol? miként? azt majd meglátjuk. Mindenesetre előbb azt fogja bevárni Hindenburg, míg az ellenséges offenzív seregek felmorzsolódnak az új német front előtt és csak azután fou ütni ő valahol.

Hogy meddig fog ez a véres játék tartani? ki tudná azt megmondani. A hogyan a dolgok be vannak állítva, még évekig is eltarthat ez a küzdelem, hacsak az antant végre észre nem tér. Végül is be fog kelleni látnia, hogy nem lehet egy 100 milliós nemzetet

csak úgy egyszerűen eltiporni, ahogyan az antant azt szeretné.

Mi tudatában vagyunk annak, hogy a német sem képes letiporni Franciaországot, de viszont azt is hisszük, hogy bármennyi ideig is tartson még ez a háború, ki kell és ki is fogunk tartani rendületlenül. Ha Németország négy hosszú éven át szilárdan megállotta helyét a nyugati fronton, amikor még a félelmetes erejű Oroszország is

az antant oldalán harcolt, — akkor megfogja tudni védelmezni azt most is, amikor az antant nem a kontinensen levő orosz, hanem a transkontinentális amerikai földről zsarol ki hadseregeket.

Stratégiai szempontból Amerika messze alatta áll az orosz segítségnek. Amerika közbelépése csak a háborút hosszabbítja meg, de a végső győzelmünket kétségessé nem teszi.

kölcsönt is, ha a kifizetés nem volna lehetséges.

Dr. Hoványi Géza tovább fűzve a Demetrovics észrevételét, helyesnek tartaná, ha a város 20 milliót venne fel, mely a város összes terheit fedezné. A felvett pénz hadikölcsönbe fektetve 6 százalékos, míg a kölcsön után 5.5 százalékos annuitás fizetendő s így a most fel nem használt pénz is jól kamatoztatható.

Rimler Károly azt hiszi, nehéz lenne 20 millió adósság felvételéhez a kormány jóváhagyását megnyerni. Kijelentette végül, hogy a tanács elő fogja készíteni a kérdést s a 15 millió kölcsön felvételére beadott ajánlatot a közgyűléshez be fogja terjeszteni elfogadás végett.

Tizenöt millió koronát vesz fel a város.

A városi pénzügyi bizottság ülése.

Tegnap délután öt órakor tartotta ülését a pénzügyi bizottság a városházán Rimler Károly polgármester elnöke alatt. Jelen voltak: dr. Thury László főügyész, Szűcs Géza főszámvevő, dr. Hoványi Géza, Fényes Manó, dr. Demetrevich Elek, Reismann Mór, Diamandi József, Kelen Béla, Schwarz Izidor, Kőszeghy József, Löwenstein Zsigmond.

Rimler Károly polgármester megnyitó beszédében ismertette a város pénzügyi helyzetét, hogy csak függő kölcsönökkel rendezték eddig a város háztartását. Szükséges, hogy a függőkölcsönöket konvertálja a város, most mikor e kölcsönök lejáratára közeledik. A pénzpiac mai helyzete nagyon kedvező erre a pénzügyi műveletre s ezt az alkalmat meg kell ragadnunk, hogy stabilitást létesítsünk a városi pénzügyekben s mellőzzük a folyószámla kölcsönöket s azt, hogy az alapokból szedje fel a város kölcsönöket.

A Pesti Hazaitól folyószámlára felvett 2,678.000 koronás kölcsön 1919. áprilisban lejár, ezt is konvertálni kell, s nem tudjuk, hogy a jövő tavasszal a viszonyok jobbak lesznek-e. A beruházási kölcsön 1,540.000 koronáját is meg kell szerezni.

A Leszámitoló és Jelzálogbanknál is százezrekre megy a város kölcsöne, a nyári szinkorre felvett 59.000 K tartozás is függő kölcsönből van fedezve.

A Berlii Viktoriától felvett 2,652.000 márka kölcsön a márka mai árfolyama mellett 4,293.589 K-t tesz ki. Ez a kölcsön is nagyon terhes a város háztartására, mert a márka ázsióján kívül még a biztosítékul letett értékpapirokért is 259,459 K-t kell fizetni, s legalább évi 13,900 K-t lehetne megtakarítani, ha ezt az adósságot konvertálni tudnánk. Ezt a kölcsönt koronában kellene visszafizetnünk, ami a magyar pénz értékét Németországban befolyásolná, azért kétséges, hogy a kormány és a Devisa központ megengedi e ennek a kölcsönnek visszafizetését, mert a Devisa központnak éppen az a rendeltetése, hogy meggátolja azt a külföldi pénzforgalmat, mely a mi pénzünket még nagyobb tömegben viszi külföldre.

Tíz milliót tesz ki ma Nagyvárad adóssága, melyet rendezni kell. Öt millióval még többet akar felvenni a város, hogy alapra tegyen szert, amelyből a háború végén a legszükségesebb munkákat végeztethesse, hogy munkát tudjon adni a hazatérőknek s a lakásinséget is enyhítse. Ez az öt millió tartalékul szolgálna ezekre a munkákra s így tizenöt milliót kell felvennünk.

Elmondotta a polgármester, hogy tár-

gyalásokat folytatott a Pesti Hazai közvetítésével azzal a három budapesti pénzintézettel, mely fel van jogosítva községi kölcsönöket nyújtani. A tárgyalásnak eredménye lett s legutóbb ajánlatot kapott a város a három budapesti pénzintézettől a Pesti Hazaitól, a Magyar Kereskedelmi Banktól és a Magyar Jelzálog Hitelbanktól. Ezek az intézetek 15 millió korona kölcsönt bocsátanak a város rendelkezésére 4 és fél százalékos intézeti kötvényekben, 50 évre, 5.25 százalékos annuitással 95:50 K árfolyamon. Előzetes felmondásra részleges, vagy teljes visszafizetések lehetségesek. Lekötendők a város közjöveldelmei és a pótdadók. A pénzintézetek ezt az ajánlatot 30 napig tartják fenn.

A polgármester előadta, hogy legutóbbára Kassa város 95 százalékos árfolyammal jutott kölcsönhöz, mely 10 milliót vett fel a horvát szlovén pénzintézettől 5:20 százalékos annuitással. A mostani ajánlat ennél is kedvezőbb s ennél jobb ajánlatot kapni nem lehet.

Fényes Manó az ajánlatot nagyon elnyósnek tartja. Csak egy megjegyzése van: ha csak 10 millióra van szükség, miért veszünk fel 15 milliót? Ha ezt az 5 milliót is lehozzuk a kölcsönadó intézettől, akkor kénytelenek vagyunk az itteni pénzintézeteknél elhelyezni 4 százalékra s így 1:25 százalékot ráfizetünk, a veszteség évi 50,000 K. Kérdést tesz, hogy nem lehetne-e kikötni, hogy megkötjük a kölcsönszerződést 15 millióra, de csak 10 milliót veszünk fel most s ötöt csak akkor, ha szükségünk van rá. Ha azonban ez a kísérlet nem sikerülne, akkor fel kellene venni az egész kölcsönt.

Diamandi József: A Berlii Viktoria kölcsönét nem bizonyos, hogy vissza tudjuk-e fizetni s azért, hogy a város ezt a 4 és fél milliót előre ne vegye fel.

Rimler Károly kijelenti, hogy 1920-ban a Berlii Viktoria kölcsöne ugyis lejár s ki is van kötve a hitelező intézetekkel, hogy joga van a városnak ezt a 4 és fél milliót fel nem venni.

Reismann Mór elfogadásra ajánlja az ajánlatot, mert az árfolyam megfelelő.

Kelen Béla felhívja a figyelmet, hogy a felveendő kölcsön fel nem használt részét fektessék hadikölcsönbe s azt a szükség szerint lombardirozzák.

Dr. Demetrovics Elek helyesli a Kelen felszólalását s ez alapon el lehetne helyezni a berlii Viktoria kifizetésére felveendő

Mit tárgyal a városi közgyűlés?

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1918 évi augusztus hó 8 án és esetleg következő napjain mindenkor délután 3 órakor a városi székház közgyűlési termében tartandó rendes havi ülésén a következő ügyek kerülnek tárgyalás alá:

1. Polgármester havi jelentése.
2. A tanács jelentése Kopócsi Endre nyugdíjazása folytán megüresedett adóügyi állás választás utján leendő betöltésének elhalasztásáról.
3. Elhalálozás folytán megüresedett II. osztályú adóügyi állás választás utján való betöltése.
4. A kereskedelemügyi miniszter ur leirata a Lengyelország és Fiume közötti vasúti összeköttetés létesítése ügyében.
5. Debreczen sz. kir. város pártolás végett megküldött felirata a rendőrség államosítása iránt beterjesztett törvényjavaslat módosítása tárgyában. Ezzel kapcsolatban Baróthy Pál indítványa ugyan e tárgyban.
6. Arad szab. kir. város pártolás végett megküldött felirata a munkások rokkantsági és aggkori biztosítását valamint a magántisztviselőt kötelező nyugdíjbiztosítását elrendelő törvény megalkotása tárgyában.
7. Debreczen szab. kir. város pártolás végett megküldött felirata a hazai jószág állomány élelmezésének megkönnyítése érdekében.
8. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara pártolás végett megküldött felirata az összeférhetetlenségi törv. módosítása tárgyában.
9. A tanács dr. Medvigy Gábor és társai th. biz. tagoknak Szurmay Sándor honvédelmi miniszter diszpolgárrá leendő megválasztása tárgyában beadott indítványát javaslata kapcsán beterjeszti.
10. A tanács javaslata egy kenyérgyár létesítése iránt az Emilia malom r.-t.-val kötött szerződés jóváhagyása tárgyában.
11. A tanács jelentése a tisztviselői étkező felállítására tárgyában.
12. A tanács javaslata ecetgyár felállítására tárgyában.
13. A tanács javaslata a meglévő kölcsönök konverziójára kölcsönfelvétel tárgyában.
14. A tanács javaslata kapján a Sztaroveczky gyermekórház 1917. évi zárszámadását tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti.
15. A tanács javaslata kapcsán a Sztaroveczky gyermekórház 1919. évi költségvetését tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti.
16. A tanács javaslata kapcsán a kereskedő tanonciskola 1917—18. évi zárszámadását és 1918—19. évi költségvetését tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti.
17. A tanács javaslata a rendőrfelügyeleti és engedélyezési díjak felemelése tárgyában.
18. Dr. Thury Kálmán és társai th. biz. tagok indítványa a lakáskérdés mikénti rendezése tárgyában.
19. A tanács javaslata a 3174. számú telexkönyvi betétben tévesen a városi tulajdonként felvett váradvelencei pályaterületnek a m. kir. államvasutak részére tehermentes lejegyzése tárgyában.
20. A biharmegyei gazdák áru- és hitelintézete r.-t. nagyvárad bejegyzett cég és a biharmegyei mezőgazdasági és hus-

ipari r. t. kérelme a sertéshizláló telep bérletének átruházása tárgyában. 21. A vasöntőde és gépgyár r. t. kérelme ipartelep létesítésre terület átengedése tárgyában. 22. A tanács javaslata a nagyváradai községi elemi iskolai tanítók háborús segélyének felemelése tárgyában. 23. A tanács javaslata a hadbavonult közigazgatási alkalmazottak és egyéb városi alkalmazottak ruhabeszerezési segélyének folyósítása tárgyában. 24. A tanács javaslata Belezna Anna polgári leányiskolai segédtanítónő állásának átszervezése tárgyában. 25. A tanács Erdélyi Miklós szinigazgatóval a színházi helyárok emejeése folytán kötött pótszerződést jóváhagyás végett bemutatja. 26. A tanács az üzletvezetőség elhelyezésére szolgáló épületek bérletére vonatkozó szerződést javaslata kapcsán jóváhagyás végett beterjeszti. 27. A tanács javaslata a marhavásártéri volt mázsa ház épületének bérletére a Stiásznyi Gyula nagyváradai lakossal kötött bérlet szerződés jóváhagyása tárgyában. 28. Czirják Zsigmond végrehajtó családi pótlék folyósítás iránti kérelme. 29. Czirják Lajos adóbecsüs családi pótlék folyósítás iránti kérelme. 30. Mazalik József zenetanár kérelme községi kötetlékbe való felvétele iránt. 31. Szücs János rendőrfelügyelő 3 havi szabadságidő engedélyezése iránti kérelme. 32. Darabanth Ferenc rendőrfelügyelő szabadságidő engedélyezése iránti kérelme. 33. Szakács Imre városi havidíjas 2 havi szabadságidő engedélyezése iránti kérelme.

Nagyvárad, 1918 augusztus 3,

Lukács Ödön
polgármesterhelyettes.

Gyermekrendőrség Nagyváradon.

Az a tény, hogy a fiatalok bűnösök száma százperccel emelkedett s a bűnözés kikezdte a középosztály gyermekeit is, Bartha Béla dr. rendőrkapitányt e kérdés tanulmányozására indította.

Mindenki volt gyerek s néha el-el csavargott az iskola után vagy szünnapokon, meg meg hajigálta a gyümölcsfákat is, s mikor a házigazda lesbe állva kérdőre vonta a gyereket, hogy mit csinál, az volt a rendes felelet:

— Csak azt próbálom, hogy keresztül tudom-e hajítani a fiát?

Ma azonban betörő bandákban szervekednek a gyerekek, dolgozni nem akarnak, kerülnek a munkát s egész nap tekeregnek, de éjjel is találhatók a legnagyobb erkölcsi pocsolyában.

Az a cél tehát, hogy a romlottakat elkülönítsék a még romlatlanoktól s megmentésük azokat, akikből a rossz társaság nem irtotta ki a jóra való hajlamokat. Ezt pedig másként, mint a gyermekrendőrség szervezésével elérni nem lehet.

Ilyen gyermekrendőrség már van Szegeden, Debrecenben, Brassóban s kiváló eredménnyel működik.

Ezeknek szervezését vette tanulmányozás alá Bartha Béla dr. rendőrkapitány, aki széleskörű ismereteit e kérdés megoldására fordította.

Javaslatot terjeszt a főispán elé, hogy a gyermekrendőrség szervezését a közgyűléstől kieszközölje s az ifju nemzedéket mentse meg a teljes elzúllástól. Ez a kérdés már érett a megvalósításra s így remélhető, hogy a nagyváradai gyermekrendőrség mihamar megkezdheti működését.

Nagy támadások a Vesle-szakasz ellen

Berlin, aug. 6. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelentéi:

Nyugati harcok.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Élénk felderítő tevékenység, nevezetesen az Ancre- és az Avre-szakaszokban, valamint Montdidier-től délre. Este több helyütt feléledő tűzérzési harc. A württembergiek tegnap rohammal foglalták el a Bray—corbiei országut mindkét oldalán levő első angol vonalakat és ez alkalmal mintegy 100 foglyot ejtettek.

A német trónörökös hadcsoportja. — Az ellenség tegnap eredménytelen részleges előretörései után nagyobb erővel indult támadásra a Vesle szakasz ellen az Aisne mindkét oldalán, valamint Joucherytől északra. A folyó északi partján levő kis területet

amelyeket az ellenség átmenetileg elfoglalt, az ellenséget ellentámadással ismét visszavetettük. Néhány száz fogoly maradt a kezünkön.

Egyébként az ellenség támadásai, mielőtt az ellenség a Veslét elérte volna, tűzérzési és géppuskatűzünkben összeomlottak.

Udet hadnagy a 44-ik, Belle hadnagy 26-ik légi győzelmét aratta.

Ludendorff, első főszállás-mester.

Vezérkarunk jelentése.

Budapest, aug. 6. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harcok.

Nincs különös esemény.

A vezérkar főnöke.

Oroszország mozgósított az antant ellen.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: *A Humanité azt írja, hogy Oroszország és az antant közötti tényleges háború küszöbön áll, mert a népbiztosok tanácsa az antant csapatok előnyomulása miatt elrendelte a mozgósítást.*

György angol király és Poincaré táviratváltása.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: György angol király a háború évfordulója napján táviratban üdvözölte Poincaré elnököt. A táviratban hangsúlyozta az angolok megengathatatlan elhatározását a háború győzelmes befejezésére, amely már közeledik. Poincaré válaszában kiemelte a most kivívott győzelmeket, amelyek meghozzák a győzelmes befejezést s jóvá teszik az igazságon ejtett sérelmeket.

A messzehordó ágyuk ismét bombázzák Páris.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: *A német messzehordó ágyuk tegnap reggel óta ismét bombázzák Páris. Az ágyuzás nem csökkenő erővel folyik.*

A volt cárnét vád alá helyezik.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: Párisi lapok jelentése szerint a sovjet kormány elhatározta, hogy a volt cárnét a Rasputinnal fentartott összeköttetés miatt vád alá helyezi.

Spanyolország a cári csaláért.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: A spanyol kormánynak a cári család kiadása érdekében tett lépései váratlan akadályba ütköztek, noha a sovjet kormány elvben hozzájárult a kiadáshoz. A sovjet kormány ugyanis csak a cári család női tagjainak szabadonbocsátásába egyezett bele, a volt cárné azonban a cárevicset nem akarja elhagyni.

Eichorn utóda Kiebben.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Grof Kirchbach vezérezredes, a meggyilkolt Eichorn tábornok utóda ma Kiebben érkezett és átvette a parancsnokságot.

Német tengeralattjárók Kanada partjai előtt.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Egy kanadai kikötőben partraszállt egy kanadai bárka legénysége, miután a bárkát elsüllyesztették. A legénység elmondta, hogy az illető buvárhajó parancsnokának közlése szerint a buvárhajó aknákat rakott le. Ezeknek az aknáknak tulajdonítható a San Diego cirkálóhajó elsüllyesztése.

A kellemetlen harmadik.

Mikor harmadikat kapcsolnak be a telefonba.

A Népszava tegnapi száma közli a következő esetet:

A kereskedelemügyi minisztériumból a napokban egyik budapesti cégnél három *tucat Vera Violette* szappant rendeltek Sztérényi miniszter részére. A Vera Violette szappan gyártása most tilos és a cég telefonon erre fel is hívta a kereskedelmi minisztérium figyelmét, annak dacára a rendelést fenntartották azzal, hogy a cég ne törődjön vele, készítse el a szappant, s azt majd a rendes futár ki fogja vinni a most Karlsbadban üdülő Sztérényinek.

Ebbe a telefonbeszélgetésbe véletlenül bekapcsoltak egy harmadikat, aki a hallotakat sietett elmondani a Népszavának. A Népszava munkatársa, Göndör Ferenc, pár nappal később a kereskedelmi minisztérium nevében felhívta a gyártó Klein és Fia céget: hogy mi van a szappannal? Azt felelték: hogy készen van, csak tessék érte küldeni.

Göndör Ferenc erre egyik hirdető társát elküldötte a Klein céghez, aki ott jelentkezett mint a kereskedelmi miniszter kiküldöttje, átvette a szappant, számlát kért, kifizette érte a 162 koronát és a zsákmánnyal eltávozott.

Göndör Ferenc erre feljelentette tiltott szappan gyártásért Sztérényi József minisztert és tiltott szappangyártásért a Klein céget a budapesti államrendőrségen, a feljelentéshez csatolta a számlát és a szappanokat — no és természetesen az egész ügyet ugyancsak kiszinezve megírta a Népszavában.

Budapesti körökben érdeklődéssel várják a kis kellemetlenkedés folytatását. A tanúság pedig belőle az: hogyha ketten beszélnek telefonon, nem árt ügyelni arra, hogy nem hallgatja-e a beszélgetést egy harmadik.

A képviselőház ülése.

A képviselőház mai ülését háromnegyed 11 óra után nyitotta meg Szász Károly elnök. Több felirat betérjesztése után

gróf Zichy János kultuszminiszter két jelentést terjesztett a Ház elé azon nem állami elemi iskolai tanítókról, akik ellen az 1907. évi XXVII. törvénycikkbe ütköző fegyelmi vétség miatt eljárást indítottak. Ezután folytatták a katonák özvegyeinek és árváinak ellátásáról szóló javaslat tárgyalását.

Bródy Ernő: Elismeri, hogy a javaslatban sok szociális intézkedés van. A honvédelmi miniszter mint katona is polgári lelkülettel igyekszik segíteni a polgári társadalmon. A javaslat a tisztikar fizetését nem emeli. Az az érv, hogy a fizetésemelést majd a háború után fogják megvalósítani, nem helytálló, mert ezt a kérdést nem lehet a háború utánra halasztani.

Az egész Ház, törvényhozás pártkülönbség nélkül mögötte áll és kívánja a fizetésemelést. A hadiözvegyek és hadiárvák helyzetéről hangsúlyozza, hogy itt nem elég a törvény, megfelelő ember is kell és megfelelő hatalom annak, aki a törvényt végrehajtja.

Illetékes helyről hallom, hogy a budapesti tolontházban minap ötven-hatvan nyolckilenc éves gyermek volt elhelyezve, várva, hogy illetőségi helyükre toloncolják őket. Kiderült, hogy ezeket a fiatalok a bírāja utalta oda.

A fiatalok ügyészei és bírái kitűnő emberek, de nincs módjukban eljárni. A Hadigondozó hatáskörét ki kell terjeszteni. — Gróf Teleki Pál megfelelő ember a Hadigondozó élére, de nincsenek meg az eszközei. A rokkantakat eleinte nem jól kezelték. Ipari pályára képezték ki azokat, a kik földművelők voltak és megfordítva. Mindenkit hajlandósága szerint kell kiképezni.

Farkas Pál: Örövend, hogy ilyen javaslatot tárgyalnak, amely távolabb visz a belpolitikai küzdelmektől. Ennél a javaslatnál fontosabbat az utolsó esztendő alatt nem is tárgyaltak. Annál sajnálatosabb, hogy olyan kevesen vannak ilyenkor a Házban.

Felkiáltások jobbról: Hol van Andrássy Gyula?

Gróf Hadik János: Hol van Tisza István?

Farkas Pál: Ilyenkor nem olyan nagy az érdeklődés, mint amikor izgalmas jelenségre van kilátás. A javaslat nagy lépés előre.

Farkas Pál a „Sajtó” ellen.

Farkas Pál további beszéde folyamán kijelenti, hogy az országban nagy felekezeti izgatás folyik, ebben különösen a „Sajtó” vezet. Nem a sajtót érti általában, hanem a „Sajtó” című katolikus lapot, mely valóságos progromot hirdet. Az országban olyan irányzat kerekedik felül, mely a háború minden odiumait a zsidóságra akarja hárítani.

Elnök figyelmezteti a szónokot, hogy maradjon a tárgynál.

Farkas Pál erre befejezi beszédét, a javaslatot elfogadja.

Juriga a zsidókról.

A következő szónok

Juriga Nándor kijelenti, hogy a zsidókat nem félti az antiszemitizmustól, mert a zsidóknak van magukhoz való eszük. Utánozni kellene a zsidók jó tulajdonságait és élelmességét. A tárgyalás alatt levő javaslatot papirtörvénynek tartja, mert fél fizetéssel a rokkant kérdést megoldani nem lehet.

Kovácsy Kálmán (közel megy Jurigához s valamit sug neki.)

Juriga: Apaga satanos! Nem értsz te hozzá, eredj és igyál egy pohár bort: (Általános derűtség és nagy nevetés a Ház

Még egyszer a zsidókról.

Sztranyovszky Sándor a Ház engedélyével foglalkozik Farkas Pál beszédének a zsidókra vonatkozó részével. A zsidók egyik tiszteletreméltó tulajdonsága: az összetartás s ezt nagyon sokszor tulzába viszik. A központok ezért vannak tele zsidókkal, ezért volt lehetséges, hogy a zsidóság egyik vezetője miniszter legyen, aki azután hálából hitsorsosai büntetését elengedte, vagy megkönnyítette. Ő nem antiszemita, de minden joga meg van rá, hogy az legyen. — A javaslatról szólva kijelenti, hogy azt, bár nem elégíti ki, mégis elfogadja.

Herceg Windischgraetz beszéde.

Ezután általános érdeklődés mellett herceg Windischgraetz Lajos közlélmézési miniszter állott szólásra, hogy válaszoljon gróf Tisza István múlt napi interpellációjára. A közlélmézési miniszter nagy beszédet mondott, amelyben nyilatkozott az ország közlélmézéséről, a vidéki ellátás új rendjéről, a Haditermék jövő szerepéről, valamint a szabadvásárlás időpontjáról. A beszédet, mely közlélmézési programnak is beillik, a következőkben ismer-tetjük:

Ausztria segítése.

Windischgraetz Lajos közlélmézési miniszter reflektál két osztrák kormánynyilatkozatban foglalt azon vádra, mintha Magyarország Ausztriát csak igen csekély mértékben segítette volna ki. Ez annyiban nem felel meg a valóságnak, mert a hadsereget kizárólag Magyarország látta el.

Megállapíthatja, hogy egyedül és kizárólag Magyarország önfeláldozó gazdasági politikája tette lehetővé, hogy a monarchia képes volt a világháború négy esztendejében gazdaságilag kitartani.

A háború alatt körülbelül 7 millió q gabonát bocsátottunk Ausztria rendelkezésére, míg békében Ausztriának 20 millió q tadtunk el. Most gondoskodott arról, hogy a jövőben Ausztria kisegítése úgy történjen, hogy a gazdasági ellátás viszonzásául Ausztria rekompenciációként nyersanyagokat és iparcikkeket bocsásson rendelkezésünkre. — Ebbe a gabonamennyiségbe beleszámítjuk azt a kaentumot is, melyet Magyarország a hadsereg osztrák részének ellátására ad.

Szeptember 30-ig szabadvásárlás.

Válaszol Tisza interpellációjának azon kérdésére, miképpen gondoskodott az ország ellátásáról a július 15-iki időn túl. Erre a választ eddig tett intézkedéseinek felsorolásával adja meg. Ezek voltak a korai cséplés, mely napi 100—150 vagon beszolgáltatását, illetve a malmokban való feldolgozását tette lehetővé. Ily módon 487 vagon jutott kezei közé, amely július 15-től 22-ig tette az ellátást lehetővé. A július 23-tól való ellátás már az új lisztkészletekből történt.

Július 25-én több mint egy millió méter-mázsa gabona volt őrlés alatt. Mire körtáviratot intézett az összes törvényhatóságokhoz, melyben megengedte a termelő vidékeken az ellátatlanoknak a szeptember 30-ig való önellátást, illetve a szabad vásárlást. Egyebekben a központi ellátás szeptember 30-ig fenntartatik.

minden oldalán.) Juriga azután befejezi beszédét, a javaslatot elfogadja.

A Haditermény kikapcsolása.

A jövő évi ellátás tekintetében az vezérelte, hogy az ellátatlanok gabonával való hatósági ellátása, az egyes törvényhatóságok útján a községekre bizassék. Intézkedett, hogy az ország valamennyi törvényhatóságai tartoznak az ellátatlan lakosságuk szükségletét szeptember 30 tól jövő évi aug. 15 ig saját hatáskörükben biztosítani. Ezzel a H. T. t kikapcsolta az ellátatlanok szükségletének fedezéséből és most már minden község saját maga rendelkezhetik azon készletekkel, amelyek lakosságának ellátását biztosítják.

Az állam kötelessége.

Az ország élmezéséről csak akkor lehet megnyugtató módon gondoskodni, ha az, akinek ez a gondoskodás feladatát képezi, az összes meglevő készleteket kezében tartja. Az államnak kötelessége tehát a jövőben minden primár fontosságú élelmicikkekre rátenni a kezét és az ekként rendelkezésre álló készleteket polgárai között, osztálykülönbség nélkül egyforma mértékkel mérve igazságosan elosztani.

Első és fő feladatának tekintette mindig és fogja tekinteni a jövőben is a front ellátását. Elsősorban jön tehát a front s azután jön csak mindenki más.

A köztisztviselőkért.

A köztisztviselői konyhák felállítására nagyban hozzá fog járulni ahhoz, hogy az ország ezen értékes elemének háboru okozta súlyos gondjain könnyítsen.

Az élelmiszerjegyek kétféle alakban történő kiosztása lehetővé teszi, hogy a szegényebb néposztály és a hadbavonultak családtagjai megérdemelt elsőbbséget élvezzenek a kiosztásnál. Azt tervezi, hogy az elsőrendű fontosságú élelmiszerjegyeket az országra egységesen a Közélelmezési hivatal bocsássa ki.

Gróf Tisza István contra gróf Hadik János.

Gróf Tisza István a közlelmezési miniszter választását megnyugvással tudomásul veszi. Tiltakozik azonban multkori interpellációjának olyan beállítására ellen, mintha ő lázítani akarja a falu népét a városi lakosság ellen. Az igazmondóban e kérdésről irt cikke is csak jogos kritika és nem lázítás volt.

Gróf Hadik János: Igaztalanul vádolt.

Gróf Tisza: Én vádoló vagyok a képviselő urat most is, hogy minisztersége idején többet juttatott a városoknak, mint a faluknak.

Gróf Hadik: Megtiltják, hogy erről beszélhessek, Wekerle hajlandó volt megengedni, de a Ház többsége nem adott engedélyt.

Gróf Tisza: Kijelenti, hogy a jövőben is minden kormányt támogatni fog, meg a közlelmezési problémák becsületes megoldására törekszik.

Förster Aurél felszólalására engedélyt nem kapott, miután herceg Windischgrätz kijelentette, hogy ez alkalommal csak gróf Tiszának válaszolt.

Az ülés vége d. u. 3 órakor.

Megszökött egy kis osztrák fiu

Áthelyezik a vendégeket. Visszaélések az élelmiszerutalványokkal. Imrik S. Zoltán a gyerekekért. Száz község.

Lecsillapodott már az osztrák vendégyerekek szétszórása nyomán keletkezett örömjaj s most látható, milyen nagy és nehéz munkát végeztek Imrik S. Zoltán c. kanonok és Edlmann Menyhért dr igazgató akkor, amikor 176 gyerekek többnek elhelyezését biztosították, mint amennyit előzetesen számításba vehettek. Másról mindenütt a helyi hatóság intézte ezeket az ügyeket, itt e két fáradhatatlan férfira hárult minden feladat, gondoskodás és ellenőrzés.

Épp ezért, mint már jeleztük, kisebb tévedések elkerülhetetlenek voltak s azoknak a gyerekeknek, akik nem megfelelő helyre jutottak, jobb környezetbe való áthelyezése már tegnap megtörtént. A menhely igazgatója az élelmiszer kiutalását *letiltotta*, mert e tekintetben súlyos visszaélések történtek, amelyeket azonban a gyors intézkedések reparáltak. Egynehányan az élelmiszerre spekuláltak a gyerekek elvállalásával, de ezt hamarjában kivédte az intéző bizottság.

A rendőrségen tegnap reggel megjelent Hada Viktória, takarítónő, aki Szaniszló utca 66. szám alatt lakik s bejelentette, hogy az elvállalt német gyerek tőle este 9-kor megszökött. Gyulának hívják, sovány, fekete szemű, szőkésbarna hajú fiu, aki fatalpu cipőt visel. Bartha Béla dr rendőrkapitány azonnal megindította a nyomozást s itt felkéri a közönséget, hogy ha valaki ráakad a szökevényre, vigye be a gyermekmenhelybe vagy adja át a legközelebbi rendőrnek. Általában a gyerekeket a menhely Nagyvárad közönségének ótalmá alá helyezi.

Hegedűs János kereskedő a neki kiadott 25 gyereket s 2 felügyelőt Kálvária utcai szállójában helyezte el. Aki nem látott örövendező gyerekeket, az sétáljon arrafelé, láthat jókedvet és meglegedettséget. A gyerekeket lemérték súly szerint s megírták a szülőknél, hogy nincs semmi baj.

A telefon tegnap egész nap szólott dr Edlmann Menyhért lakásán, száz községben helyezte el a menhely igazgatója az osztrákokat, eddig teljes sikerrel.

Dr Edlmann Menyhért igazgató a következő sorok közlését kérte:

Felhívás.

Felhívom mindazokat, akik még vendégyerekeket vállalni óhajtanak, hogy az állami gyermekmenhelyen jelentkezzenek, hogy a gyermekmenhely igazgatósága az esetleg meg nem felelő helyre került gyerekek áthelyezését eszközölhesse.

Városunk egész közönségének kötelessége arról gondoskodni, hogy vendégyerekeink kifogástalan ellátásban részesüljenek, hogy olyan vendéglátásban legyen részük, mely méltó a magyar vendégszeretet híréhez.

Hogy e tekintetben panaszra ok ne legyen, hogy kis vendégainkat baj ne érhesse, részükre Nagyvárad város egész közönségének oltalmát kérem. Amennyiben bárhol hiányt, visszaélést vagy meg nem felelő bá-

násmódot tapasztalna bárki is, sziveskedjék azt az állami gyermekmenhely igazgatóságával közölni, hogy a szükséges intézkedések megtehetőek legyenek.

Dr Edlmann Menyhért,
igazgató-főorvos.

A kereskedők a főispán előtt.

A Keresk. és Iparkamara akciója.

A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara tudvalevőleg már a mult heti teljes ülésen akciót indított az irányban, hogy különösen Nagyváradon a közlelmezés ellátása a közszükségleti cikkek forgalombahozatala a hatósági kézből a legális kereskedelemre bizassék.

A Keresk. és iparkamara ezen akciójának további lépése tegnap történt meg. A helybeli fűszerkereskedők és kiskereskedők vezetői tegnap délelőtt tisztelegtek dr Moskovits József kamarai elnök vezetésével Malatinszky Lajos főispán, közlelmezési kormánybiztosnál.

Dr Moskovits József hivatkozott arra, hogy a kereskedők nagy bajukban a főispán segítségét és támogatását kérik. A legális kereskedelem áll, a boltok üresek s a kereskedők a legnagyobb bizonytalansággal néznek a jövő elé. Kéri a főispánt, tegye lehetővé, hogy a fűszerkereskedők foglalkozásukat folytathassák és képesek legyenek arra, hogy az áldozatokat, amelyeket a békes időkben a haza és a város társadalma tőlük megkövetelt, teljesíthessék. Reá mutatott arra, hogy a városi hatóság kellő ellenőrzése mellett, mint a többi városokban, Nagyváradon is a közlelmezés zavartalan biztosítása elérhető anélkül is, hogy a kereskedelem legális forgalmát továbbra is fentartsa. Ezután átnyújtotta a keresk. és iparkamara memorandumát.

Malatinszky Lajos kormánybiztos a következőket válaszolta:

Tisztelt uraim! Nagyon örvendek és köszönöm is, hogy e rendkívül fontos ügyben hozzám jöttek. Mindenekelőtt természetesen behatóan tanulmányozni fogom az önök panaszait és sérelmeit felsoroló memorandumot. Arról azonban már most biztosíthatom Önöket, hogy meg fogom találni a módot arra nézve, hogy az önök jogos igénye lehetőleg kielégíthessék. Megígérhetem ezt annál inkább, mert kezében a közlelmezési miniszternek éppen most hozzám intézett leirata, melyben felhív a hatóságilag beszerzett áruk forgalombahozatalának és szétszórásának oly módon való szabályozására, hogy ezen áruknak legalább fele forgalombahozatalával a legitim kereskedők bizassanak meg. Sajnálatos, hogy a küldöttség tisztelt szónoka a város közlelmezési hivatala által tett és be nem váltott ígéretekéről szólt. Nem az ellentétek kielezésében, hanem a harmonikus együttműködés feltételeinek megtalálásában kell keresnünk a megoldást. Kényes ez a kérdés, mert a közlelmezési hivatalnak megvan az a kész erős szervezete, melynek működéséről

mégis csak el kell ismernünk, hogy el tudta háritani a közéletmezés háborus nehézségeit. — Éppen úgy el kell ismerni azonban a kereskedők jogos igényeit is és hiszem, hogy kölcsönös megértés alapján el fogja azt ismerni a közéletmezési hivatal is. Ily irányban készségesen működök közre. Azt hiszem, legcélszerűbb lesz, ha az urak egy kisebb bizottságot alakítanak, mely velem és a város vezetőivel megtalálja a formáját annak, hogy egyrészt a város közéletmezési szervezete is megmaradjon, másrészt a kereskedők igényei is kielégíttessenek. Ez a bizottság a város képviselőinek bevonásával bizonyára közmegelegedésre fogja megoldani a kérdést. És mert az urak törvényes alapon állva kívánják igényeik kielégítését a bizottság keretében állok rendelkezésükre.

Ezzel a tisztelgés véget ért.

A tisztelgők azután a kamarában gyűltek össze, ahol megbeszéltek a további teendőket. A főispánnal való tárgyalásra három tagu bizottságot küldtek ki: Mihelly Jenőt, Csatary Józsefet és Weisz Mórt.

Megállapodtak továbbá abban, hogy a zsirt, lisztet és húst teljesen átengedik a városnak, csak a többi közszükségleti cikkekre reflektálnak.

Nem lehet sokat várni a cukorbefecskendezésektől.

Révész Vilmos dr kísérletei.

Klinikákon, kórházakban most vették kísérlet alá az olasz orvos találmányát, amely állítólag a tüdővést meggyógyítja úgy, hogy a tüdő kavernáit elmeszesíti s a tuberkulózissal járó lázat megszünteti. E célra steril cukoroldatot fecskendeznek be az ütőerbe s mint külföldi lapok reklámozta közleményeiből értesült a közönség, az új találmány enyhíti a szenvedéseket s meggyógyítja a tüdővést.

Budapesten klinikailag vették megfigyelés alá az új gyógymódot, de semmi javítást nem értek el a cukorbefecskendezésekkel. Révész Vilmos dr főorvos, aki a Bihar megyei közkórházban két betegen végzi kísérleteit, nagyon skeptikusan nyilatkozott az új gyógymódról:

— Semmi jót nem várok a Lo Monaco féle cukorgyógymódtól s az eddigi kísérletek nem igazolják az új terapiához fűzött vérmes reményeket. Cukrot alkalmaztam már jó eredménnyel belsőleg bélvényeseknél vagy sebeknél sikeresen, de a tuberkulózis ellen nem használ. A közönség mindaddig legyen óvatos minden új gyógymóddal szemben, amíg klinikailag fel nincs derítve annak gyógyító ereje. Erről a gyógymódról azonban sehol se olvastam olyan véleményt, amely igazolná annak kiválóságát, ellenkezőleg, a kísérletek, amelyeket mások végeztek s magam is megfigyeltem, se a láz csökkenését nem idézték elő, sem gyógyulás nem lett az eredménye. A Lo Monaco-gyógymód tehát nem komoly, tudományos bizonyítása hiányzik és várni tőle sokat nem lehet.

Hadisegélyfizetések sorrendje.

A hadisegélyesekkel közlöm, hogy az 1918 augusztus havi hadisegély a következő sorrendben lesz kifizetve:

1918 augusztus 12-én, hétfőn, a tűzoltó laktanyai I. sz. segélypénztárnál: délelőtt 1—300 ig, délután 2701 től 3000 ig.

Fogyasztási adóhivatalnál 12-én, hétfőn délelőtt 3001-től 3250 ig, délután 4750-től 5000 ig.

Városi adópénztárnál 12-én, hétfőn délelőtt 5001 től 5250 ig, délután 5251 től 5500 ig.

Városi házipénztárnál 12-én, hétfőn délelőtt 7001 től végig.

13-án, kedden tűzoltólaktanyai segélypénztárnál délelőtt 301 től 600 ig, délután 2401 től 2700 ig.

13-án, kedden fogyasztási adóhivatalnál: délelőtt 3251 től 3500 ig, délután 4501 től 4750 ig.

13-án, kedden városi adópénztárnál: délelőtt 5501 től 5750 ig, délután 6001 től 6250 ig.

14-én, szerdán tűzoltólaktanyai segélypénztárnál; 601 től 900 ig, délután 2101 től 2400 ig.

14-én, szerdán fogyasztási adóhivatalnál: délelőtt 3501 től 3750 ig, délután 4251 től 4500 ig.

14-én, szerdán, városi adópénztárnál: délelőtt 5751-től 6000 ig, délután 6501-től 6750 ig.

15-én, csütörtökön tűzoltólaktanyai segélypénztárnál: délelőtt 901 től 1200 ig, délután 1301 től 2100 ig.

15-én, csütörtökön fogyasztási adóhivatalnál: délelőtt 3751 től 4000 ig, délután 40001 től 4250 ig.

15-én, csütörtökön városi adópénztárnál: délelőtt 6251-től 6500 ig, délután 6751 től 7000 ig.

16-án, pénteken tűzoltólaktanyai segélypénztárnál: délelőtt 1201 től 1500 ig, délután 1501 től 1800 ig.

Figyelmeztetem az államsegélyeseket, hogy a meghatározott sorrendben jelenjenek meg, mert aki az államsegélyt a fizetési napok alatt fel nem veszi, csak a következő fizetési napok alatt kaphatja meg.

Nagyvárad, 1918. évi augusztus hó 6.

Juricskay Barna s. k. tanácsos.

* **Felhívás.** Felhívom mindazokat, akik osztrák gyermekeket fogadtak el látásra, hogy lakáscímüket és az elfogadott gyermek nevét az állami gyermekmenhely igazgatóságához levelező lapon tudatni sziveskedjenek. Dr Edelmann Menyhért, igazgató főorvos.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévízfürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva! Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

HIREK

* **A helybeli munkapárt értekezlete.** A nagyváradai nemzeti munkapárt ma délután fél 6 órakor a Kereskedelmi Csarnokban értekezletet tart. Dr Hoványi Géza.

* **Kongregációi ülés.** Az urileányok Mária kongregációja ma, szerdán délután tartja gyűlését a Kálvária templomban. Gyülekezés délután 4 órakor az olasz plébánia templomban

* **Gróf Károlyi Imre kamarás.** A király gróf Károlyi Imre bályoki nagybirtokost a császári és királyi kamarási méltóságra emelte.

* **Hiány lesz a szivarokban.** A szivarosok nagy szomorúságára a közel jövőben még nagyobb lesz a hiány szivarokban. Az a fedőlap ugyanis, amelylyel a szivar anyagát beburkolják, a tengeren túl termő dohánylevelekből a legminimálisabbra csökkent, sőt teljesen megszűnés is várható. Ilyen körülmények között a magyarországi dohánygyárak nem lesznek abban a helyzetben, hogy megfelelő mennyiségű szivart állíthassanak elő. Cigarettaiban nem lesz ilyen hiány. A pipadohányban nem lesz nagyobb hiány, mert Magyarországon a dohányban bőséges termés várható, azonban számolni kell vidéki helyi bajokkal.

* **Kitüntetett tiszték.** A király Gerzabek Oszkár 101. gy. e. bel. századost a második III. osztályu katonai érdemkereszttel, Stein Sándor 70. gyalogezredbeli tart. főhadnagyot és Mayer Lipót 37. gyalogezredbeli tart. hadnagyot a III. oszt. katonai érdemkeresztel, Telkes Pál 37. gyalogezredbeli tart. főhadnagyot ujjlagos dicsérő elismerésével, a kardokkal, dr Gróf Ignác 101. gyalogezredbeli tart. főhadnagyot és Hoher András 70. gyalogezredbeli tart. hadnagyot legfelsőbb dicsérő elismerésével tüntette ki.

* **Szeptembertől lehet vadászni.** A miniszterelnök rendeletet adott ki, hogy a szeptember hó 14-ig kitölt vadászati tilalmi idő hatályát szept. 1-től kezdődőleg a törvényhatóság első tisztviselője esetről esetre fel is függesztheti, ha az illető vidéken a vadfejltség teljes fokát elérte.

* **Pályázat hadiárvaik részére.** Az Országos Hadigondozó Hivatal az Izraelita Siketnémák Országos intézetében a hadiárva részéről elnyerhető ingyenes helyekre pályázatot hirdet. E helyre amelyek 1918. évi szeptember hó 1-ő felébe fognak betölteni, magyar honos 7—10 év közt levő siketnéma fiu vagy leány hadiárvaik felekezeti különbség nélkül pályázhatnak. A felvett siketnéma hadiárvaik az intézetben teljes ellátásban, ruházatban, nevelésben, oktatásban részesíttetnek, ami azonban egyelőre csak egy évre biztosítottatik. Pályázati kérvények beadásának határideje f. évi augusztus hó 20. Közelebbi feltételek a városi Hadigondozó népirodánál (Városháza II. em. 39. sz. d. u. 3—6 ig) megtudhatók. Dr Istvánffy István igazgató.

* **Megérkeztek a cipőanyagok.** Felhívom a nagyváradai cipésziparosokat, hogy a Népruházati Bizottság által kiutalt anyag szétosztása végett összeírásuk céljából a hivatalos órák alatt (reggel 8 től 12-ig, d. u. 2—6 ig) a közéletmezési ügyosztály forgalmi termében jelentkezzenek. A most már e hó 10-ig nem jelentkező cipészek az anyagkiosztásra elvesztik jogukat. Lukács Odön, polgármesterhelyettes.

* **Eljegyzés.** *Szentbenedeki Bozóky Zoltán* Debreczen, eljegyezte *Bugner Etust* Nagyváradról. (Minden külön értesítés helyett.)

* **Magyarul.** A háboru alatt a magyarság sulya, fölénye megnőtt, megbizhatósága olyan tűzpróbát állott ki, amely méltó volt multjához s kétségtelenné tette nagy és hatalmas jövőjét. A fronton és a külföldön a magyarság joga létéhez, nemzeti intézményeihez, törekvéseihez már eldőlt, csak idebenn kell még harcolni törvényes jogainkért, nyelvünkért s szabadságunkért. Például törvény és rendelet biztosítja azt, hogy a hadsereg szervei az állami hivatalokkal magyar nyelven kötelesek levelezni. Ezt a rendelkezést nem respektálta a temesvári cs. és kir. hadtestparancsnokság, amikor Nagyvárad város főispáni hivatalához német nyelvű átiratot intézett, amelyben valamit kért. *Malatinszky Lajos* főispán, mint Temesvárról jelentik, az átiratot udvarias levél kíséretében visszaküldötte azzal az indokkal, hogy magyar királyi állami hivattal a hadsereg intézményei magyarul tartoznak levelezni s ettől ő sem térhet el. Valószínű, hogy e botlást mihamar reparálja a katonai hatóság.

* **Nyílt levél Lukács Ödön főjegyző urhoz.** Mély tisztelettel járulok többek nevében Tekintetességéhez, hogy az új jegyekkel új rendszert méltóztassék behozni. — A mostani szappanosztás fényesen igazolja, hogy mintarend van a városi fűszerüzletnél, a kiszolgálás gyors és előzékeny. Kívánatos volna, ha a nagy közönség itt is mindjárt, ha egyébert bemegy beszerezhetné a cukorját és nem kellene a lisztüzletben várnia. A petrolumot is kegyeskedjék a város kezébe venni, jön a tél és a szomorú ácsorgás az élelmezési hivatal raktárhelyiségében. Szívelje meg a főjegyző ur e két kérést sok asszony nevében. Mély tisztelettel: *Kovács Gézáné.*

* **Dr Waigand József halála.** A keresztény mozgalmaknak egyik nagyértékű vezéralakja hunyt el augusztus 1 én este Budapesten dr *Waigand József* ügyvéd, fővárosi bizottsági tag személyében. *Waigand József* ősrégi nemes patricius családból származott. Mint a főváros egyik legképzettebb ügyvédje, nagysikerű irodát vezetett. — Dr *Waigand* bátor, egyeneslelkű, szilárd jellemű hitvallója volt a keresztény eszméknek és mozgalmaknak, különösen a Központi Sajtóvállalat országos sajtómozgalmának, melynek megindulásában és a r. t. megalakulásában igen nagy érdemeket szerzett. A Sajtóvállalat, melynek egyik alapítója és jogtanácsosa volt, az ő halálával rendkívül sokat veszített. Özvegye és 3 gyermeke gyászolja. Temetése f. hó 4 én ment végbe nagy részvét mellett.

A városi ecet elárusítását Nagy Sándor-utca 4. sz. alatt megkezdettük.

Nagyvárad város
Hatósági Központi Szeszfőzdéje.

Legujabb füzöket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

* **Adomány a vak katonáknak.** Három kis leány a *Szent János* utcából 3 koronát hozott szerkesztőségünkbe a vak katonák javára. Rendeltetési helyére juttatjuk. Gyűjtésünk ezzel 5661 K 42 fillére emelkedett.

* **Értesítés.** Értesítem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és énektanítást újból megkezdem. Előkészíték az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel *Lámprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles ének- és okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianinó eladó.

MOZI.

Uj műsor a **Vigadó mozgószínházban.** Ma este rendkívüli szenzáci lesz a *Vigadó mozgó* premiérje. Művésztragédia címmel egy ragyogó filmdráma kerül színre, amelynek előreláthatóan hatalmas sikere lesz. A legszebb és legérdekesebb művészfilm ez azok közt, amiket a legutóbbi időben láttunk: egy művész hányatott életének, tragikus küzdelmeinek, megdöbbentő sorsának fájdalmas története. A műsor nagy fel-tűnést fog kelteni

Mikor a halottak megszólalnak. (Mia Carmi film az Apollóban.) Mai briliáns új műsorán az Apolló egy csodálatos mélységes *Robert Reinert* drámát mutat be. A dráma: *Mikor a halottak megszólalnak*, megrendítő, misztikus eseménynyel kezdődik, ami nyomban hatalmas erővel ragadja magához a néző érdeklődését; egy leány titokzatos körülmények között meghal az ősi kastély puha boudoirejában. — És a levelei, amiket megtalálnak, a levelei is tele vannak rejtett titokkal. Megállapítják, hogy gyilkosság történt és itt kezdődik az izgalmas regény, melynek mesteri szövése éppugy, mint az alakok jellemzése elsőrangú íróra vall. *Mia Carmi* a nagyszerű filmművész nő egy kettős szerepben megrázó alakítást produkál s a partnerei: *Karl Voght* és *Konrad Weith* megkapó művészettel egészítik ki a nagy színésznő alakítását. A műsor többi száma is csupa fényes ujdonság.

VIGADÓ mozgószínház	MA Művész-tragédia. Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek.
----------------------------	---

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**
Kiadótulajdonos: **Szent László-nyomda r.-t.**

Eladó ingatlanok:
Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.
Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és
Füzes-u. 69. sz. alatti ház.
Felvilágosítást nyújt a **Magyar Bank r.-t.**

APOLLÓ mozgószínház	MA Mikor a halottak megszólalnak Mária Kármival. Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek.
----------------------------	--

VAS és rézágyak,
afrik és lószőrmatracok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: öszsze-
hajtós ágyak eredeti
gyári áron kaphatók

Tátray Sándor
r.-t.-nál Körös-utca 11.
Telefon-szám: 558.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12-
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15-
Majolika tálca fogóval	8-
Majolika cukortartó díszes	8-
Majolika gyümölcskészlet	8-
Vizes készlet csiszolt üvegből	12-
Boros	12-
Likör	12-
Befőttes készlet kristály fehér	12-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12-
Majolika fali sótartó színes	8-
Majolika vizeskancsó színes	10-
Kenyérfosár színes üveggel	10-
Chinaezüst cukortartó	10-
Chinaezüst gyümölcsállvány	10-
Majolika virágváza színes	5-
Majolika virágazék	5-
Majolika diszfigura	5-
Porcellán főzőlabas	5-
Porcellán főzőfazék	5-
Teáskészlet színes aranyozással	50-
Kávéskészlet színes aranyozással	50-
Feketéskészlet színes aranyozással	50-
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150-
Hideg felvágottas készlet sz. aranyozással	40-
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50-
Falitükör színes aranyozott kerettel	30-
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25-
Függő-lámpa teljesen felszerelve	30-
Teáspohár chinaezüst foglalatban	8-
Teáscsésze színes finom aranyozással	4-
Kávécsésze	4-
Köpcésze	5-
Főzőlabas barna tűzálló füllel	5-

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt viztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkerekek, Ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben!!
KOMLUS TESTVÉREK
üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszjúru nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Tanárnök

szobát keres teljes ellátással. Ajánlatok „tanítónő” jellegre a Központi Ujságitrodába kéretnek.

Keresünk

azonnali belépésre egy prodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakost. Moskovits Mór.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irására. Ára 2-40 K, nagy levegő 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Uridivat

Czillér Imre Nagyáruházában. Férfi- és fiukalapok, nyakkendők, ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők, harisnyák, sétabotok, bőröndárak, pénztárcák, esőköpeny, esőernyők, acélárak legolcsóbban. Tisztviselőknél árkedvezmény. d

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árengedményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Ne dobja ki pénzét új ruhákért, mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szepiők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Eladó

hordó, dézsa, létra és más egyéb tárgyak. — Gerlici utca 14. Értekezni lehet Nagy Sándornál. Déli órákban.

Pemete

és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtő

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Őr

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Jó bizonyítványokkal

rendelkező megbízható egyén hivataloslag minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Eleckrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasa-
:: lók állandóan raktáron. ::

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.
Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a ::

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

LEGF. BUZACSRIZ,

foiyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Betűszedő tanulóknak fiú és **berakó** tanulóknak leány fizetéssel felvétetik a **Szent László-nyomda** részv.-társaságnál.

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállíttatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514. Főszerelő telefonja 55.